

МІНІСТЕРСТВО
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF UKRAINE

Михайлівська площа, 1
м. Київ, 01018, Україна

Тел.: (044) 238 17 48; факс: (044) 238 18 88
E-mail: zsmfa@mfa.gov.ua
Web: <http://www.mfa.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00026620

1 Mykhailivska Square
Kyiv, 01018, Ukraine

«29» грудня 2018 р.
№ 72/12-904/3-3592
На

Народному депутату України

І.В.Луценко

Шановний Ігоре Вікторовичу,

Міністерство закордонних справ України опрацювало Ваш запит від 06.12.2018 №11-2633 стосовно стану розгляду міждержавних судових позовів України проти Російської Федерації та підтверджувальної документації витрачених коштів з державного бюджету на юридичні послуги у зв'язку із супроводженням України в міжнародних судових органах, та повідомляє.

1) Щодо стану міждержавного провадження в Міжнародному Суді ООН

І. 16 січня 2017 року Міністерством закордонних справ від імені України подано позов до Міжнародного Суду ООН (далі – МС ООН) щодо порушення Російською Федерацією своїх зобов'язань за Конвенцією про боротьбу з фінансуванням тероризму та Конвенцією про ліквідацію усіх форм расової дискримінації. Одночасно, Міністерство закордонних справ України звернулось до МС ООН щодо застосування тимчасових заходів у цій справі.

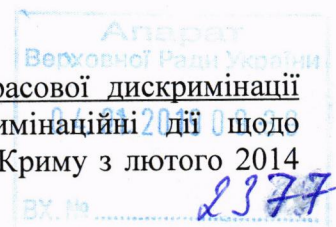
Приспонується до Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму, Російська Федерація зобов'язувалася запобігати фінансуванню тероризму, але в Україні вона чинить навпаки. Незаконні збройні формування на Донбасі здійснили жакливі акти тероризму проти цивільних осіб, використовуючи зброю з Російської Федерації. І Росія порушила свої міжнародні зобов'язання через її нездатність запобігати постачанню цієї зброї російськими чиновниками та іншими російськими громадянами загальновідомим терористичним групам.

Російська Федерація порушує Конвенцію шляхом постачання зброї, надання фінансування, проведення тренування та надання інших форм допомоги збройним формуванням, у тому числі т.зв. ДНР та ЛНР і іншим пов'язаним з ними групам і окремим особам, які діють на території України.

За підтримки РФ були вчинені такі акти тероризму:

- збиття літака Малайзійських авіаліній рейсу MH17, яке забрало життя 298 цивільних осіб з 10 країн;
- обстрілів житлових районів Маріуполя, під час яких вбито 30 осіб мирного населення;
- обстріли житлових районів Краматорська, під час яких вбито 7 осіб цивільного населення;
- знищення цивільного пасажирського автобуса неподалік від Волновахи, під час якого вбито 12 пасажирів;
- вибух під час маршу єдності в Харкові, вбито двох осіб.

Щодо застосування Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації
Україна заявляє, що РФ порушує вимоги та вчиняє дискримінаційні дії щодо кримськотатарського народу і українського етнічного населення в Криму з лютого 2014

року з метою закріплення російського домінування на півострові шляхом знищення конкуруючих культур: вбивства і зникнення великої кількості кримськотатарських активістів; примусова висилка визначних кримськотатарських лідерів; заборона діяльності Меджлісу кримськотатарського народу; заборона на проведення мирних зібрань; закриття кримськотатарських та українських засобів масової інформації; закриття кримськотатарських та українських закладів освіти.

II. 6-9 березня 2017 року МС ООН проведено усні слухання за участю Сторін щодо застосування тимчасових заходів.

19 квітня 2017 року МС ООН прийнято Рішення про застосування тимчасових заходів проти Російської Федерації.

Згідно з Рішенням Суду Російська Федерація в окупованому Криму має:

- утриматись від вжиття чи підтримання обмежень відносно можливості кримських татар зберегти власні представницькі інституції, включаючи Меджліс;
- забезпечити доступ до освіти українською мовою.

Що стосується рішення в частині застосування Міжнародної конвенції про боротьбу із фінансуванням тероризму, слід відзначити такі важливі його елементи:

- МС ООН підтвердив наявність спору між Україною та Російською Федерацією щодо застосування Конвенції;
- МС ООН визнав дотримання Україною необхідної досудової процедури;
- МС ООН визнав наявність своєї попередньої (*prima facie*) юрисдикції щодо цього спору.

19.04.2018 року Україна звернулась до МС ООН із запитом надати остаточне тлумачення свого ж Рішення щодо запровадження тимчасових заходів, яке було прийнято в у квітні 2017 року. Минув рік, та не дивлячись на чітке викладення цього Рішення, Російська Федерація продовжує здійснювати заборону і перешкоджати діяльності Меджлісу.

У зв'язку з цим, МЗС звернулось до МС ООН здійснити свої судові повноваження для підтвердження того, що Росія зобов'язана скасувати заборону діяльності Меджлісу відповідно до Рішення Міжнародного суду ООН щодо застосування тимчасових заходів.

18 липня 2018 року Регістратор Суду зобов'язав Російську Федерацію прозвітувати щодо імплементації Рішення МС ООН про запровадження тимчасових заходів **до 18 січня 2019 року**, а також запропонував Україні надати будь-яку інформацію щодо цього питання в ті самі часові рамки.

III. На виконання Наказу МС ООН від 12.05.2017 щодо встановлення процесуальних строків для Сторін, **12 червня 2018 року** МЗС від імені України подало **Меморандум** до Міжнародного Суду ООН, який документально підтверджує серйозні порушення Російською Федерацією Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.

Меморандум містить величезний об'єм доказів, викладених в більш ніж **1000 додатків в 28 окремих томах**. Меморандум включає авторитетні звіти міжнародних організацій, письмові свідчення, оригінали протоколів кримінального розслідування, перехоплення телефонних розмов, та багато інших документів.

Також, Україна надала докази, зібрані Міжнародною спільною слідчою групою, що встановили відповідальність 53-ої зенітно-ракетної бригади російських Збройних Сил за постачання зенітно-ракетного комплексу Бук, який збив літак рейсу МН17.

12 вересня 2018 р. Російська Федерація надала **Заперечення з приводу наявності у МС ООН юрисдикції** розглядати спір.

17 вересня 2018 року Президентом МС ООН було затверджено Наказ №166, яким зобов'язав Україну подати на розгляд МС ООН свою письмову позицію щодо попередніх зауважень Російської Федерації у строк до **14 січня 2018 року**.

Наразі, МЗС готується до подачі Зауважень до Заперечень РФ відповідно до строків, встановлених МС ООН.

Принагідно інформуємо, що відповідно до пункту 2 статті 53 Правил МС ООН (1978), лише Суд, після прийняття позицій сторін, може вирішити, які копії процесуальних документів та їх додатків можуть бути доступними для громадськості в момент або після відкриття усних слухань.

Враховуючи вищевказане, з позовом України, вищезгаданим запитом та іншими супровідними публічними документами можна ознайомитись на офіційному сайті МС ООН за посиланням: <https://www.icj-cij.org/en/case/166>.

2) Щодо стану міждержавного провадження в Арбітражному трибуналі з морського права

I. З початку 2014 року, Російська Федерація причетна до численних грубих порушень прав України відповідно до Конвенції ООН з морського права (UNCLOS) та інших діючих положень міжнародного права:

- Росія незаконно відсторонила Україну від здійснення своїх морських прав в Чорному і Азовському морях, та в Керченській протоці.
- Росія експлуатує державні ресурси України в цих водах для своїх власних потреб; а також
- Росія узурпувала право України здійснювати навігаційний контроль над своїми морськими зонами в цих водах.

Окрім таких порушень міжнародного права, Росія, серед іншого, присвоїла родовища вуглеводнів та рибні ресурси України, узурпувала права українських рибалок, а також обмежила право України на здійснення навігаційного контролю, включаючи регулювання лоцманської справи (пілотажу) уздовж Керченської протоки та до українських портів в Азовському морі.

Відповідно до статті 33 Статуту ООН та статті 279 Конвенції UNCLOS, Україна прагнула мирно вирішити спір з Російською Федерацією. **16 вересня 2016 року**, МЗС порушило арбітражне провадження проти Російської Федерації та надіслало Повідомлення про арбітраж, позов, а також підстави відповідно до частини XV та Додатку VII Конвенції UNCLOS.

22 грудня 2016 року відповідно до Додатку VII до Конвенції сформовано Арбітражний трибунал, який розглядає справу Україна проти Російської Федерації.

II. 12 травня 2017 року за участі обох сторін відбулись перші процесуальні слухання, за результатами яких прийнято Наказ про:

- встановлення процесуальних строків: дата подачі Меморандуму Україною – 19 лютого 2018 року, Російській Федерації своїх заперечень – 19 листопада 2018 року, при цьому Росії надається 3 місяці (19 травня 2018 року) для надання заперечень по юрисдикції.

19 лютого 2018 року Україна подала Меморандум до Арбітражного трибуналу, що містить докази та факти порушення РФ суверенних прав України в Чорному та Азовському морях та у Керченській протоці. Зокрема, в Меморандумі містяться факти щодо всіх незаконних дій відносно вуглеводнів в морських зонах України, які включають у себе також незаконну діяльність Російської Федерації на Одеському, Голіцинському, Штормовому, Архангельському, Безіменному родовищі газу, щодо незаконної побудови Керченського мосту, щодо незаконного видобування Росією суверенних підводних ресурсів України, узурпації прав України регулювати власні приморських райони.

19 травня 2018 року Російська Федерація надала Заперечення з приводу наявності у Арбітражного трибуналу юрисдикції розглядати спір.

18 червня 2018 року МЗС надало Трибуналу свої коментарі щодо запиту РФ розглянути Попередні зауваження

Письмове коментування позицій кожної із сторін щодо юрисдикції тривало до липня ц.р., що завершилось прийняттям 27 серпня 2018 року Президентом Арбітражного трибуналу Наказу №4, яким встановлюються процедурні строки для подальших письмових зауважень сторін по юрисдикції:

➤ Письмові зауваження та позиція Української Сторони – **до 27 листопада 2018 року**

➤ Відповідь російської Сторони – **до 28 січня 2019 року**

➤ Заперечення Української Сторони – **до 28 березня 2019 року.**

27 листопада 2018 року Україна надіслала до Арбітражного трибуналу Письмові зауваження по юрисдикції та лист Агента України щодо загострення спору Російською Стороною, який містить опис всіх фактів останніх актів спецслужб РФ в Азовському, Чорному морях та Керченській протоці. Україна залишила за собою право звернутись до Арбітражного трибуналу застосувати тимчасові заходи.

Згідно з пунктом 2 статті 27 Процедурних правил Арбітражного трибуналу, всі подання сторін є конфіденційними до моменту відкриття усних слухань, інформація, що визначена стороною спору як «конфіденційна» має залишитись конфіденційною. Регістратор Трибуналу публікує письмові подання сторін в момент початку усних слухань. Сторони повинні утримуватися від опублікування своїх процесуальних документів до моменту їх публікації Регістратором.

Звертаємо увагу, що з усією публічною інформацією щодо міждержавного спору можна ознайомитись на офіційному сайті Постійної палати третейського суду за посиланням: <https://pca-cpa.org/en/cases/149>.

3) Щодо захисту майнових прав та інтересів України у зв'язку із тимчасовою окупацією Російською Федерацією АР Крим та м.Севастополь

На підставі розробленої МЗС Стратегії захисту прав та інтересів України, 29.02.2016 р. Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження № 126-р «Про делегацію Уряду України для участі у розв'язання спорів щодо тлумачення та застосування Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про заохочення та взаємний захист інвестицій». Згаданим актом також затверджуються директиви делегації, у яких зазначаються конкретні кроки, спрямовані на імплементацію стратегії.

Відповідно до затверджених директив Україна здійснила вступ у низку справ, ініційованих українськими інвесторами проти РФ відповідно до Угоди (справи за позовами Аеропорту Бельбек та Ігоря Коломойського проти РФ, ПАТ «Приватбанк» та ТОВ «Фінансова компанія «Фінілон» проти РФ, компанії «Stabil LLC» та ін. проти РФ, компанії «Укрнафта» та ін. проти РФ, Ощадбанк проти РФ, НАК «Нафтогаз» проти РФ, Еверест та ін. проти РФ). Письмові подання містять позицію України з питань тлумачення договорів, пов'язану із застосуванням Угоди щодо українських інвесторів на території тимчасово окупованих Автономної Республіки Крим та м. Севастополь. Подання були прийняті арбітражним судом та долучені до матеріалів відповідних справ.

Арбітражними трибуналами вже прийняті рішення у справах Еверест та інші проти РФ та Ощадбанк проти РФ щодо порушення Росією положень Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про заохочення та взаємний захист інвестицій на користь позивачів та присуджено відшкодування збитків.

Крім того, у межах компетенції МЗС здійснює координацію заходів щодо захисту порушених унаслідок тимчасової окупації частини території України майнових прав держави Україна, які вживаються або плануються окремими українськими інвесторами.

При цьому, міждержавний арбітраж залишається запасною опцією.

4) Щодо використання бюджетних коштів на захист прав та інтересів України в міжнародних юрисдикційних органах

Пунктом 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення захисту прав та інтересів України під час розв'язання міжнародних спорів за участю України та інших суб'єктів міжнародного права, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 182, передбачено положення, на які використовуються бюджетні кошти, а саме на:

1. закупівлю послуг юридичних радників, примирювачів, фахівців, експертів, арбітрів, у тому числі іноземних, які мають знання, необхідні для здійснення заходів, пов'язаних із розв'язанням міжнародних спорів, та володіють відповідною іноземною мовою;
2. підготовку позовних заяв, пояснень, відзивів, інших процесуальних документів та подання документальних доказів у справі під час розв'язання міжнародних спорів;
3. оплату послуг з письмового та усного перекладу з однієї мови на іншу, зокрема процесуальних та інших документів, необхідних для розв'язання міжнародних спорів;
4. сплату обов'язкових реєстраційних, інших платежів та внесків, пов'язаних з витратами на розв'язання міжнародних спорів;
5. забезпечення участі експертів, свідків та представників державних органів, підприємств, установ та організацій України (за погодженням з їх керівниками) у заходах, пов'язаних із розв'язанням міжнародних спорів;
6. здійснення заходів, пов'язаних із залученням та отриманням пояснень свідків під час розв'язання міжнародних спорів;
7. оплату нотаріальних послуг із засвідчення вірності копій документів і виписок з них, справжності підпису на документах, пов'язаних з розв'язанням міжнародних спорів, і вірності їх перекладу з однієї мови на іншу;
8. проведення експертиз та досліджень, пов'язаних з розв'язанням міжнародних спорів;
9. внесення абонентської плати за користування юридичною базою даних та закупівлі програмного забезпечення, необхідного для розв'язання міжнародних спорів;
10. закупівлю книжок та періодичних видань за тематикою, що стосується розв'язання міжнародних спорів;
11. проведення комплексного аналітичного вивчення матеріалів міжнародних спорів та справ;
12. оплату послуг з поштового пересилання, експрес-відправлення та отримання процесуальних документів та інших матеріалів.

5) Щодо питання стану виконання договору МЗС з юридичною компанією «Covington&Burling LPP» за 2018 рік, інформуємо, що **станом на 27.12.2018 використано 6, 654 999 дол. США** за надані юридичні послуги у супроводі міждержавних проваджень України.

Принадгідно інформуємо, що акти з описом наданих юридичних послуг та виконаних робіт компанією юридичною компанією «Covington&Burling LPP» містять інформацію з обмеженим доступом, оскільки, відповідно до підпунктів 2, 3 частини другої статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», розголошення такої інформації може завдати істотної шкоди інтересам України; та шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

З повагою,

**Заступник Міністра з питань
європейської інтеграції**

О.В.Зеркаль